te mişca că sunt în stare să te ucid şi să mě ucid: te rog nu fugi adăugà apoï cu o intonaţiune nespus de dulce cădênd din noŭ în genunche în pragul uşiĭ; nu fugi până nu mě veĭ asculta, pe urmă poţĭ să asmuţĭ asupra mea toţĭ eunuciĭ haremuluĭ, poţĭ să mě daĭ morţiĭ, poţĭ să te desfătezĭ privind chinurile ce mě vor face să sufer ómeniĭ ce sunt puşĭ ca să te pădéscă, căcĭ mie nu-mĭ va părea rěŭ, nu te voĭ defăima, ci dimpotrivă te voiŭ binecuvênta că m'aĭ făcut să sufer pentru tine şi m'aĭ scăpat de o viaţă ce mĭ-a ajuns o povară.

— Ce cauţĭ aicĭ şi ce voescĭ dela mine?

— Ce caut? caut să te věd, să mě îndulcesc privind frumseţea ta şi audind dulcéţa glasuluĭ těŭ; ce voesc? voesc sě fiĭ bună şi blajină cu un nenorocit care te iubesce maĭ mult ca lumina ochilor.

— Şi el mě iubesce! oftà cu un ton dureros juna fată; de sigur că şi el uneltesce ceva rěŭ pentru mine.

— Voesc să nu mě gonescĭ, urmà junele care în aprinderea ce-l cuprinsese nu putuse audi oftatul Mariĭ, voesc să-mĭ ascultĭ păsul meŭ şi pe cât poţĭ să mě ajuţĭ.

— Ce pot să fac eŭ pentru D-ta? rěspunse cu o voce domolită naiva fată, uitându-sě cu milă spre junele strein, care sta tot în genunche cu mânile încrucişate pe piept şi cu faţa înecată de nisce lacrămĭ ce curgeaŭ şiróe din ochiĭ sěĭ ceĭ negri şi plinĭ de foc.

— Poţĭ mult, hanîm, însă nu cred să aĭ atâta voinţă cât aĭ putinţă.

— Eŭ nu pot sě fac alt nimic decât să te plâng, dacă eştĭ nenorocit.

— Ba aĭ putere să mă facĭ cel maĭ fericit din muritorĭ, dacă n'aĭ ţine aşa de mult să fiĭ umilita róbă a unuĭ Paşă neînfrânat, care după ce sĕ va sĕtura de darurile cu care te-a împodobit cel de sus, va pune pe unul din eunuciĭ cu care te-a încunjurat să te pârască, că i-aĭ călcat cinstea, el să va face că crede, să va preface că este înfuriat, te va băga într'un sac, va lega sacul la gură bine, va atêrna de el un bolovan greŭ, şi pe urmă te va arunca într'o luntre, va vâsluĭ până la adânc şi acolo doĭ inşĭ vor lua sacul, în care veĭ fi viiă şi sănătósă şi-l vor prăpăstui în adêncimile măriĭ, ca trupul tĕŭ să piară mâncat de pescĭ şi sufletul să-ţĭ sbóre în lumea umbrelor mustrat de cuget, că aĭ primit să fiĭ maĭ bine róba unuĭ Paşe, decât soţia uneĭ ființe, care te va iubì maĭ pe sus decât partea luĭ ce-ĭ este făgăduită în raiŭ.

Audind astă scire, Maria nu sĕ putù opri d'a sĕ cutremura şi d'aşĭ pune mâna la piept ca să i-sĕ aline pulsaţiunile violenţĭ ce simţia într'acel minut; după un moment ea sĕ maĭ linişti şi rĕspunse:

— Eŭ nu sunt odalisca, nicĭ róba luĭ Caraiman.

— Nu!... esclamà junele împietrit; atuncĭ escĭ soţia luĭ?... îngânà el cu descurajare.

— Nu sunt nicĭ soţia luĭ.

— Ce escĭ dar? întrebà streinul din ce în ce maĭ cu mirare.

— Sunt Româncă şi creştină.

— Am priceput din minutul ce aĭ deschis gura şi mĭ-aĭ vorbit într'astă limbă.

— Sunt răpită de ómeniĭ luĭ Caraiman din casa părintéscă, care era în vecinătatea Bucu-

rescilor, sunt adusă aicĭ fără voia mea și tot fără voia mea staŭ închisă în saraiul luĭ, însă îl amân din ḑi în ḑi ca să pot găsi vreme cu grilej să fug dela el și să trec în ţara mea unde mĕ aştéptă.....

— O ființă iubită, strigà junele cu aprindere.

— Da, murmură Maria roşind şi coborînd ochiĭ în jos, fratele meŭ.

— Fratele tĕŭ! Atuncĭ poruncesce-mĭ orĭ în ce minut veĭ voi și eŭ îțĭ voiŭ dă mijlóce de fugă din acest cuib blăstĕmat: aide să fugim chiar acum.

— Să fug? Să scap din mâna unuĭ Turc ca să cad în mâna altuia? Să părăsesc un rĕŭ cunoscut ca să urmez unul necunoscut, póte și maĭ rĕŭ? O! nu, maĭ bine rĕmâĭ aicĭ, îmĭ apĕr nevinovăţia prin bine cât voiŭ putea; când nu voiŭ maĭ putea, atuncĭ voiŭ găsi destule mijlóce d'a mĕ scăpa de o viéţă atât de nenorocită.

— Deşi tăgăduescĭ, să vede însă că maĭ iubescĭ și pe alt cineva afară de fratele d-tale în ţara d-tale!... murmură junele suspinând.

— Nu rĕspunse Maria, după ce sĕ gândi puţin, nu maĭ iubesc pe nimenĭ.

— Nu? rĕspunse junele ridicându-să în sus vesel de fericire, atuncĭ m'aĭ iubi pe mine, dacă n'aş maĭ fi turc?

— Nu sciŭ, nu pot să-ţĭ spun nimic acum, póte, rĕspunse Maria aruncându-ĭ o căutătură care ar fi îmblânḑit un tigru, necum un turc, dar murmurând în fundul inimeĭ sale: Iartă-mĕ Dómne, că întrebuinţez minciuna şi prefăcătoria ca să scap din ghiarele celor rĕĭ.

— Dacă e așa, rĕspunse junele palpitând de bucurie încrede-te orĭ-când vréĭ în mine, fugĭ

împreună cu mine; eŭ te voĭ duce neatinsă de cea maĭ mică suflare a vêntuluĭ la casa părinţilor tĕĭ, voiŭ lăpĕda astă lege, care îmĭ este nesuferită încă de când am locuit în Bucurescĭ, şi dacă voiŭ puté a mĕ învrednici să-ţĭ insuflu puţină milă şi iubire, voiŭ pune la picióreie tale viéţa mea şi comorile părinţilor meĭ.

— Încă unul! murmurà Maria în sine suspinând şi apoĭ adause cu voce tare: Cine escĭ? de unde mĕ cunoscĭ şi cum aĭ venit aicĭ?

— Mĕ numesc Osman, sunt singurul copil al luĭ Sarvet-Paşa; mama mea a murit născêndu-mĕ şi tatăl meŭ a perit cu sabia în mână acum un an, luptându-sĕ cu hainiţiĭ din Rumelia; cum veḑĭ sunt singur într'astă lume, stăpânul uneĭ averĭ marĭ şi domn desăvêrşit pe voinţa mea. Acum treĭ anĭ am fost împreună cu tata în ţara d-tale, am petrecut acolo treĭ lunĭ, am cumpĕrat dela un Turc o róbă creştină fórte frumósă; tata mĭ-a dat'o mie, eŭ am adus'o acasă m'am purtat cu ea ca cu o soră, căcĭ era mică delicată, totd'auna tristă, totd'auna cu faţa înecată în lacrămĭ; mie mi s'a făcut milă de ea şi după ce m'am cercat un an de ḑile ca s'o împac şi am vĕḑut că nu isbutesc, am dus'o singur până la Giurgiŭ şi d'acolo am încredinţat'o unuĭ Român bĕtrân şi cum sĕ cade, ca s'o ducă la părinţiĭ eĭ. Ea m'a învĕţat a vorbi limba părinţilor d-tale şi a iubi legea creştinilor, care învaţă pe om a fi bun şi iertător, iar nu fiară sĕlbatică rĕsbunătóre. După ce a murit tata, am plecat în lume, m'am dus prin ţara Ungurilor, a Nemţilor şi a Francilor, şi apoĭ m'am întors în ţara mea. Caraiman, care era prietin de-aprópe al tătăluĭ meŭ şi care de curênd venise

din Bucurescĭ, m'a înfăţişat luĭ Sinan-Paşa, acesta luĭ Mustafa Paşa marele Vizir, şi Mustafa Sultanuluĭ Murad, care m'a primit cu multă bună-voinţă, m'a numit Paşă numaĭ decât, m'a încins cu sabie de muşir, mĭ-a dat o sémă de oştire sub povăţuirea mea si pe urmă mĭ-a poruncit să plec a mĕ rĕsboi în Morea. Am fost, m'am luptat ca un leŭ, am dobândit prieteşugul şi iubirea luĭ Caraiman şi m'am întors acasă biruitor ca să mĕ odichnesc de ostenelele rĕsboiuluĭ care eraŭ noĭ pentru mine. Am fost cruţat de a doua ostenélă şi am rĕmas acasă, iar Caraiman iarăş a plecat. Casa mea este alăturĭ cu a răpitoruluĭ d-tale, grădinile nóstre sunt despărţite numaĭ cu un zid înalt şi armat în vîrf cu cioburĭ de sticlă şi piróne ascuţite. Într'o ḑi stam în foişorul meŭ din grădină cu ciubucul în gură şi vĕḑuiŭ intrând în foişor o babă care-mĭ ḑise: — Efendi! dacă voescĭ să trăescĭ o nópte dulce şi plăcută lângă o hurie care întrece tóte frumseţile pămêntescĭ, urméză-mĕ. Era tocmaĭ miezul ḑileĭ; am urmat'o maĭ mult de curiositate, am trecut maĭ multe potecuţe din nenumĕratele cărărĭ ale grădineĭ mele şi am ajuns în dreptul ziduluĭ de care era răzimată o scară lungă; la un semn ce mĭ-a făcut am suit acea scară în urma babiĭ, am călcat peste o scândură ce aşeḑase ea în vîrf ca să nu mĕ înţep în cioburĭ şi cue, am tras scara sus, am pus'o în cealaltă parte, ne-am coborît jos, şi ajungênd pe pămênt am trecut împreună cu dênsa maĭ multe din potecuţele grădineĭ vecinuluĭ meŭ. După ce am mers câtă-va vreme p'acele potecuţe, am întrat într'un foişor asemenea acestuia şi am găsit în el o femeie tî-

nĕră şi frumósă, care mĭ-a spus că mĕ iubesce de când m'a vĕdut din capul scăriĭ ce rădimase de zidul meŭ cum mĕ preumblam prin grădină. Fiind că era frumósă am spus şi eŭ că o iubesc, am petrecut împreună cu ea în rîsurĭ şi nebuniĭ douĕ césurĭ întregĭ şi apoĭ am plecat cu baba ca a doua ḑi la acelaşĭ ceas să viŭ nechemat tot în acelaşĭ foişor, şi să petrec cu dênsa aceleaşĭ ciasurĭ. Eŭ ca tînĕr fără de minte nu m'am gândit că fac pe o femeie să-şĭ înşele stăpânul, căruia îĭ este datóre credinţă, nicĭ că înşel un prietin care mĕ iubesce şi-mĭ vrea binele, ci am venit de maĭ multe orĭ, însă odată am greşit drumul şi în loc să întru în partea d'alăturĭ care după cum să vede este orînduită pentru róbe, ci am întrat într'acesta, care după cum înţeleg, este deosebită pentru stăpână, am vĕḑut foişorul, dar n'am găsit în el pe nimenĭ, am rătăcit mult prin grădină, am îndrăsnit a mĕ apropia de case, sciind bine că la asemenea ceas şi pe asemenea căldură, paza şi priveghierea sunt prea slabe, m'am uitat spre ferestriĭ şi am vĕḑut prin geamurile de sus un chip de femeie; numaĭ decât m'am repeḑit la scara mea, am adus'o sub ferestriĭ m'am urcat şi am vĕḑut o privelişte care 'mĭ va rĕmânea în vecĭ neştérsă în mintea mea.

— Tu aĭ fost! strigà Maria acoperindu-şĭ cu mânile obrajiĭ roşiĭ de ruşine; va să ḑică nu m'a înşelat oglinda?

— Cum am vĕḑut că m'aĭ zărit, m'am coborît iute jos, am luat scara, am pus'o la locul eĭ, m'am urcat pe zid şi am reîntrat în foişorul meŭ; d'atuncĭ inima mea nu maĭ este la mine, ci neîntrerupt la d-ta; d'atuncĭ chipul d-tale este neîncetat în faţa mea, d'atuncĭ sciŭ

ce este iubirea. Am uitat într'o clipă pe acea femeie care era destul de frumósă și mi-a spus dela cea dintêiŭ întêlnire că mě iubesce, am uitat tótă lumea și nu m'am gândit la alt ceva decât la mijlocul de a te vedea, de-a te întêlni și de-a te face a mě iubi puțin. Astădĭ am venit cu gândul d'a intra în casă, d'a înfrunta mórtea și d'ațĭ spune păsul meŭ, te-am zărit preumblându-te prin grădină și de-ocamdată m'am ascuns; te-am vědut întrând în foișor și am eșit din ascundětóre, m'am tîrît până lângă d-ta și când am vědut acea mână frumósă și albă atêrnând pe marginea divanuluĭ, nu m'am putut stăpâni și fără să vreaŭ, fără să sciŭ ce fac am lipit de ea înfocatele mele buze; d'aci încolo sci ce s'a maĭ petrecut. Iata cine sunt, iată istoria mea, mě urmedĭ?

— Nu.

— Nu! oftà junele cu durere, atuncĭ chiamă slugile, tirano, căcĭ eŭ sunt gata pe mórte.

— Nu am dis nu, pentru că nu te cred, ci pentru că de aicĭ nu vom putea scăpa fără a înfrunta marĭ primejdiĭ. Caraiman are multe străjĭ ascunse care mě spionéză, aicĭ afară de aicĭ în Stambul și chiar aiúrea; de ce sě cercăm o primejdie aprópe sigură și să nu pândim vremea cu prilej? Îndată ce va sosi Caraiman, el va pleca spre Dunăre cu oștĭ multe; cred că și D-ta veĭ merge; atuncĭ putem scăpa maĭ cu lesnire de astă priveghiere care nu sciŭ cum dórme într'acest minut.

— Fie și așa, murmurà turcul oftând.

— Atuncĭ îmĭ făgăduieștĭ să mě ajuțĭ?

— Din tótă inima, rĕspunse junele cu grăbire.

O mână maĭ ageră despică capul luĭ Caraiman Pașa cu o lovitură de topor; era a luĭ Mihaĭ!

— Veĭ avea răbdare cum am eŭ?

— Voiŭ avea dacă 'mĭ făgăduescĭ că veĭ primi a fi dómna și stăpâna mea.

— Îțĭ făgăduesc o vecĭnică recunoscință și o iubire nefățarnică.

— Asta este tot ce 'mĭ trebue.

— Acum du-te ca să nu cadĭ în vre-o primejdie.

— Într'ast minut, cel maĭ fericit din viața mea, nu maĭ mĕ tem de nicĭ o primejdie.

— Pentru d-ta póte, dar pentru mine?

— Aĭ dreptate, mĕ duc; când ne maĭ vedem?

— Aicĭ, nicĭ-o-dată.

XIII.

F u g a.

Două saŭ treĭ dile după cele petrecute în foișor, marĭ și variate evenimente sĕ petrecură în capitala Osmanliilor; adecă întrarea triumfală a oștilor de sub comanda luĭ Caraiman-Pașa, care învinsese pe rebelĭ, urmată îndată de mórtea repede a Sultanuluĭ Amurat III-lea și de suirea pe tron a fiiuluĭ sĕŭ, teribilul Mehemed.

Indată ce întra în saraiul sĕŭ victoriosul Caraiman, alergă sfiicios ca și o columbă, să dică: seleam alekim iubiteĭ sale prisoniere, și îndată ce sĕ sui pe tronul părinților sĕĭ, orgoliosul Mehemed facù mare vizir pe redutabilul Seraschier numit Sinan-Pașa si porunci tuturor căpeteniilor de óste, ca în fruntea tuturor armatelor sale de uscat ce pot fi disponibile sĕ purcédă sub comanda personală a Mareluĭ Vizir spre Dunăre, ca sĕ spulbere ca pleava din fața

vêntuluĭ, pe acel vasal care a îndrăsnit a sĕ ridica cu arme în potriva suzeranuluĭ sĕŭ şi să ştérgă din cartea naţiilor acea suméţă mână de ómenĭ, carĭ sĕ numesc Românĭ.

După ce sĕ dete ăst ordin, o sumă de aprópe douĕ sute de miĭ de oştenĭ sĕ puse pe picior de rĕsboiŭ. Caraiman comanda un corp de armată şi Osman era locotenentele sĕŭ.

Când întră Caraiman la sclava sa, iată ce vorbi cu ea:

— Bine te-am găsit sănĕtósă, iubita inimiĭ mele, ḑise Paşa, apropiindu-sĕ de ea cu sfială.

— Bine aĭ venit sănĕtos şi biruitor, rĕspunse Maria cu un ton dulce; d'acum creḑ n'aĭ să maĭ fi supĕrat, ci te veĭ bucura în pace de o odihnă trebuinciósă.

— Din potrivă, poĭmâĭne iarăşĭ plec, rĕspunse Caraiman cu întristare.

— Iarăşĭ! mirându-sĕ Maria şi prefăcêndu-sĕ căĭ pare rĕŭ, şi în cotro?

— Spre Dunăre, ca să astêmpărăm pe ceĭ de un neam cu tine.

— Oh, slăvite Dómne, te rog nu mĕ maĭ lăsa singură, uite cad în genunche la picióre-ţĭ, nu maĭ mĕ ţine închisă între aste ziduri urîcióse; ia-mĕ şi pe mine; du-mĕ unde te ducĭ, fă-mĕ să împărtăşesc chiar primejdiile tale, nu mĕ maĭ lăsa iarăşĭ într'astă singurătate ca să mor de urît.

— Ce ḑicĭ tu? să te iaŭ cu mine? să te fac să îndurĭ primejdiile şi greutăţile rĕsboiuluĭ?!... nu, nu, asta nu sĕ póte.

— Sciĭ bine că sunt în stare a le suferi!

— Sĕ vede că vreaĭ să glumescĭ orĭ vreaĭ să cauţĭ prilej de fugă?

Omenii carĭ mĕ păzesc aicĭ pot să mĕ păzéscă şi acolo.

— Femeile sunt oprite de legea nóstră a petrece la un loc cu maĭ mulţĭ bărbaţĭ.

— Mĕ voiŭ îmbrăca şi eŭ bărbătesce şi mĕ voiŭ purta astfel, ca nimenĭ să nu pricépă cine sunt.

— Veĭ scóte sabia în potriva neamuluĭ tĕŭ?

— Nu ci voiŭ rĕmânea în dosul câmpuluĭ de rĕsboiŭ, ca să leg pe ceĭ rănițĭ.

— 'Mĭ este cu neputinţă ca sĕ mĕ învoiesc.

— Bine, atuncĭ să scii că mĕ găsescĭ mórtă când te veĭ întórce.

— Ce escĭ copilă?

— Nu sunt copilă, dar simţ numaĭ că dacă aşĭ rĕmânea încă, n'aşĭ putea să maĭ trăesc.

— Oh, Mario, strigà Turcul cu furie, te rog, te jur, maĭ poftoresce încă o dată aste vorbe, cu dulce viers.

— Şi dacă sĕ va întêmpla ca sĕ pot scăpa cu un pic de viaţă, urmà Maria, aruncând spre Caraiman una din acele căutăturĭ diavolescĭ care înfurnică sângele în corpul celuĭ maĭ împetrit, să sciĭ că drept pedépsă luna de ḑile va începe de când te veĭ întórce.

— Dar dacă te voiŭ lua împreună cu mine? strigà turcul tremurând de emoţiune?

— Va începe chiar de aḑĭ.

— Atuncĭ pregătesce-te de plecare.

— Mĕ voiŭ pregăti.

— Haine îţĭ voiŭ aduce eŭ.

— Bine.

— Şi te voiŭ înfăţişa luĭ Sinan-Paşa sub numele unuĭ tînĕr ce avém sub poruncile mele, care a murit pe drum de rănile ce a primit.

— Cum sĕ numea acel tînĕr?

— Murad.

— Eĭ bine, de adĭ încolo nu mĕ maĭ numesc Maria, ci Murad.

— Fermecătóre-o! nu sciŭ cum facĭ că tóte voile ţi-le împlinesc.

Caraiman îşĭ împlini promisiunea; la diua hotărîtă trimise iubiteĭ sale nn frumos costum de oficer de Spahiĭ şi după ce ea sĕ îmbrăcà cu dênsul, o presentà Viziruluĭ sub numele sus citat, cu rangul de căpitan şi cu funcţia de adjutant al sĕŭ.

Toţĭ oficeriĭ turcĭ sĕ minunară de tinereţea, frăgezimea şi frumseţea ăstuĭ necunoscut adjutant al luĭ Caraiman; dar nimenĭ nu întrase în ispită a bănui sexul sĕŭ, din causă că dênsul călărea cu siguranţa şi eleganţa celuĭ maĭ esperimentat cavaler, mănuia sabia cu uşurinţa ş vitejia unuĭ oştean îmbĕtrânit pe câmpul de luptă şi sĕ juca cu armele de foc, ca copiiĭ cu jucăriile. Patru din ceĭ maĭ fidelĭ ómenĭ aĭ Paşiĭ eraŭ puşĭ la disposiţia sa spre a o servi, însă în secret eraŭ însărcinaţĭ a o priveghia şi a o urmări la distanţă.

Inţeleapta Maria sĕ pădi d'a da pe drum cel maĭ mic pretext de prepus; nu sĕ deslipi maĭ de loc de generalul sĕŭ în cursul călĕtoriĭ, sĕ purtà cu el cu tot respectul ce sĕ cuvenea unuĭ superior, sĕ purtà cu camaradiĭ sĕĭ de arme cu acea sinceritate şi acel cavalerism ce şade aşa de bine soldatuluĭ şi sciù a sĕ preface aşa de bine, încât toţĭ credură că junele Murad era cel maĭ perfect şi maĭ delicat cavaler. In acelaşĭ timp făcù pe Caraiman să crédă că în peptul sĕŭ a început să încolţéscă germeniĭ aceluĭ amor aşa de mult dorit. Vitézul general

nu sĕ putù oprì d'a o iubi și maĭ mult și d'a o admira, chiar vĕḑênd'o cu ce spirit și dibăcie scia a'șĭ ascunde sexul și cu ce sinceritate și îndrăsnélă sĕ purta cu un sexs, care nu era al sĕŭ și care pentru o musulmană ar fi fost provocătorul a o mulțime de ispite denunțătóre.

Într'o séră, conăcind într'o câmpiă și fiind numaĭ singurĭ în cort, Caraiman îĭ ḑise:

— Mĕ minunez, neprețuită Mariă de istețimea cu care sciĭ a te preface că eștĭ bărbat; cel maĭ ispitit muritor n'ar putea ghîci că sub hainele astuĭ vitéz Spahiŭ, care scie așa de bine să mănuiască o armă, sĕ ascunde o femee.

Fac tot ce pot, ca să te mulțămesc și să nu-țĭ pricinuesc neplăcerĭ, rĕspunse Maria coborînd ochiĭ în jos.

— Facĭ maĭ mult ca atâta, rĕspunse el luând'o cu gingășie de mână, îmĭ aperĭ viața, căcĭ Șag Islamul m'ar osîndì la mórte, orĭ cât de Caraiman-Pașa sunt eŭ, îndată ce ar afla că am mânjit vestmintele unuĭ bărbat, puindu-le pe un trup de femee, am dat numele unuĭ bărbat uneĭ muerĭ și am făcut să sĕ preumble o femee printre bărbațĭ cu fața descoperită.

— N'am sciut că prin cererea ce țĭ-am făcut te-am supus la asemenea primejdie, căcĭ n'așĭ fi maĭ cerut'o, saŭ mĭ-așĭ fi dat și maĭ mare silință d'a mĕ păḑi.

— Păḑesce-te, fata mea, căcĭ ferindu-mĕ pe mine, te ferescĭ însă-țĭ pe tine, căcĭ focul care m'ar arde pe mine de viŭ, saŭ sacul care m'ar arunca pe mine în mare, te ar arde saŭ te-ar arunca și pe tine.

— Lasă-mĕ de mână și depărtéză-te, căcĭ aud pasurĭ prin prejur și póte veni cineva, care

să ne vadă şi să ne bănuiască, rĕspunse Maria smâcindu-sĕ din brațele luĭ Caraiman, care după ce-'ĭ luase mâna tot vorbind, îĭ cuprinsese talia şi voia s'o ia cu tot dinadinsul în brațe.

— Aĭ dreptate; era sĕ făc o nebuniă, tu eştĭ maĭ cu minte ca mine, rĕspunse Paşa supuindu-sĕ şi depărtându-sĕ puțin.

In acel minut intră în cort Osman.

Osman și Maria când sĕ vĕḑură pentru prima óră, sĕ prefăcură că nu sĕ cunosc, și nu sĕ salutară și nicĭ nu schimbară vre-o căutătură; Caraiman nu bănui nimic și când sĕ găsiră odată amêndoĭ sub cort, îĭ presentà unul altuia.

— Paşe, ḑise el adresându-sĕ către Osman, tînĕrul care este înainte-țĭ este Murad, fiul nenorocituluĭ Selim-Paşa dela Damasc, care peri sub urgia Ghiaurilor hainițĭ. Era un copil când l'am luat cu mine după ce a rĕmas fără avere şi părințĭ, și cu tóte astea, în fața primejdieĭ nu m'a dat de rușine; cât este de tînĕr, s'a rĕsboit în Morea sub ochiĭ meĭ cel maĭ vitéz și maĭ ispitit din oștenĭ și a vĕḑut căḑênd sub el treĭ caĭ ucișĭ. Murad ḑise apoĭ adresându-sĕ către Maria, îțĭ înfățișez pe Seraschierul meŭ Osman-Paşa, pe care te rog să-l iubescĭ și să'l respectezĭ întocmaĭ ca pe mine și să te supuĭ luĭ ca şi binefăcĕtorul luĭ.

De atuncĭ ambiĭ tinerĭ în cursul călĕtoriĭ, orĭ de câte orĭ sĕ vedeaŭ sĕ salutaŭ cu răcélă maĭ întâiŭ, apoĭ începură a sĕ lua de mână, apoĭ a-șĭ vorbi, apoĭ a fi maĭ prietinoșĭ până ce ajunse a lega între dênșiĭ o strânsă amicițiă pe care o dovedia potrivirea etățiĭ lor și întêlnirea ce o aveaŭ unul cu altul pe drum și înbivuacurĭ.

Osman întrând în cortul șefuluĭ sĕŭ în ḑiua

în care avù loc convorbirea de maĭ sus, îl salutà în mod oriental, strânse cu cordialitate alba mână a ciohodaruluĭ Pașeĭ și pe urmă sĕ întórse iarășĭ cătră șeful sĕŭ și iĭ ḑise:

— Stăpâne, iată o carte din partea Viziruluĭ ce mĭ-a dat'o să v'o aduc în grabă.

Caraiman desfăcù ordinul vizirial, îl ceti și după aceea ḑise:

— Mĕ chiamă Vizirul la sine, căcĭ ține sfat împreună cu tóte căpeteniele; rĕmânețĭ aicĭ și așteptați-mĕ, căcĭ eŭ mĕ întorc îndată ce voiŭ scăpa.

Caraiman plecà fără de nicĭ un prepus și'ĭ lăsà pe amêndoĭ în propriul sĕŭ cort, fără să sĕ gândéscă măcar că Osman ar sci sexul adjutantuluĭ sĕŭ și sĕ duse drept la cortul unde sĕ ținea sfatul. Indată ce plecà pașa și sĕ asigurà că ceĭ patru eunucĭ nu sĕ zăresc în jurul cortuluĭ, Osman sĕ aruncà la piciórele Marieĭ și'ĭ ḑice:

— Stăpână!, ḑiua cea mult dorită, ḑina scăpăriĭ sĕ apropie.

— Scólă în sus, iĭ ḑise ea cu grăbire, căcĭ de multe orĭ întunerecul ascunde nisce ochĭ nevĕḑuțĭ care însĕ vĕd tot și póte descoperi tot ce vĕd; fiĭ înțelept ca șérpele și răbdător ca cămila.

Osman sĕ supuse, și sculându-sĕ în sus, sĕ așeḑà la o mică depărtare de ea pe un mic scăunel de stil mauresc și-ĭ vorbì în terminiĭ următorĭ:

— Mâne pe séră vom întra în Rusciuc și poimâne vom trece Dunărea spre a năvăli cu putere în țara d-tale; odată ajunșĭ acolo, mijlócele de scăpare devin maĭ lesnicióse; așadar

am luat mĕsurĭ ca să'mĭ îndeplinesc făgăduiala, am trimis un om maĭ dinainte ca să ne pregătéscă caiĭ trebuincioșĭ și tóte mijlócele de fugă până la Tîrgoviște; eștĭ gata a mĕ urma?

— Da, rĕspunse Maria, aruncându-ĭ o căutătură plină de recunoscință.

— Veĭ avea încredere în mine? adăogà junele palpitând de emoțiune.

— Ca în fratele meŭ, fiind-că trebue să aibĭ o inimă bună, pe cât timp primescĭ a te pune în o asemenea primejdie pentru o nenorocită ca mine.

— Astă primejdie este prea mică pe lângă dorința ce am d'a mĕ jertfi mult maĭ mult că să pot a te sluji după vredniciă.

— Cum vom face ca să scăpăm de priveghierea luĭ Caraiman și a celor patru eunucĭ, carĭ mĕ urmăresc în totdéuna întocmaĭ ca nisce umbre.

— Voiŭ atrage aiurea băgarea lor de sémă, voiŭ pândi vremea cu prilej și când voiŭ vedé că nimenĭ nu sĕ uită la noĭ, îțĭ voiŭ face un semn; atuncĭ să fi gata.

— Ce semn veĭ face?

— Când voiŭ vedea că nóptea este maĭ negriciósă și maĭ târḑie, când voiŭ recunósce că priveghierea este maĭ slabă și strejurile maĭ negrijitóre, atuncĭ mĕ voiŭ retrage din cortul luĭ Caraiman ḑicêndu-ĭ:

— *Alah să te bine-cuvinteze!* O jumĕtate de ceas după plecarea mea să cerĭ voe dela Pașa, ca să te retragĭ în cortul D-tale, și numaĭ decât să întri în el, să te închiḑĭ, trăgênd perdelele înapoĭ, după aceia să stingĭ orĭ ce umbră de lumină și să aștepțĭ până veĭ auḑi un țipĕt

de cucuvae, care va fi semnul, că strejile dorm, taběra este liniștită, păzitoriĭ înlăturațĭ și calea fără piedecĭ. Atuncĭ să taĭ binișor cu sabia fundul cortuluĭ, să te tîrăscĭ pe pântece ca să eșĭ din el și să mergĭ maĭ mult d'a bușele printre corturĭ, îndreptându-te spre partea spre care te va povățui repetatele țipete de cucuvea și să nu te oprescĭ până nu va înceta țipětul cucuveleĭ. Dacă veĭ audì treĭ țipete prelungite unul după altul, să te întorcĭ cum aĭ venit și să te închidĭ în cortul d-tale, căcĭ calea ne va fi oprită de vre-o primejdie; dacă va înceta acel țipět, să te ascundĭ cât veĭ putea maĭ bine și să aștepțĭ; dacă îl veĭ audi reîncepênd iară, să înaintezĭ până ce te veĭ apropia de el și te veĭ întâlnì cu mine; dacă nu-l veĭ audĭ reîncepênd cel mult peste un cés, să te întorcĭ la cort cu siguranța că într'acel minùt eŭ nu maĭ sunt în rêndul celor viĭ și dacă veĭ întêlni d-ta vre-o piedecă saŭ veĭ avea nevoie de ajutor vestesce-mě prin un semn óre-care.

— Voiŭ cânta ca pitpalacul.

— Prea bine; eŭ atuncĭ voiŭ alerga a te mântuì; dacă însă veĭ eși din cort și nu veĭ audi nicĭ un țipět în vreme de un sfert de cés, reîntră în el, căcĭ cum țĭ-am spus eŭ atuncĭ voiŭ fi perdut și dacă te veĭ întêlni cu mine să scì că aĭ scăpat de orĭ ce primejdie și nimenĭ nu va maĭ fi care să sě împotrivéscă fugiĭ nóstre. Escĭ în stare să înfrunțĭ atâtea primejdiĭ și ostenelĭ?

— Sunt, căcĭ sunt deprinsă cu dênsele și am mare dorință d'a scăpa de jugul acelor ce m'aŭ răpit.

— După aceea, după ce veĭ fi scăpat de

primejdie și te veĭ vedea la loc sigur îțĭ veĭ aduce aminte de făgăduiala ce mĭ aĭ dat?

Da, murmurà Maria abia din buze.

— Astă dulce nădejde mĕ face să înfrunt orĭ ce primejdiă putinciósă și să le biruesc pe tóte.

— Tăcere!... dise Maria puindu'ĭ mâna la gură, căcĭ aud pașĭ apropiindu-sĕ de cort.

Abia închise gura Maria și îndată sĕ dete perdelele cortuluĭ la o parte și intrà Caraiman însoțit de patru oficerĭ pe carĭ îĭ concédià cu un gest de la ușa cortuluĭ.

— Să ne gătim de drum, prietinilor, dise el amicilor sĕĭ, căcĭ vom porni chiar în astă nópte, vom merge mâne tótă diua și mâne séră în loc d'a dormi în Rusciuc, vom trece numaĭ decât Dunărea și vom tăbărî în dreptul Giurgiuluĭ, ca a doua di, înainte de rĕsărirea sóreluĭ, să pornim spre Bucurescĭ ca să-l luăm fără de veste.

— Audind astă veste ochiĭ luĭ Osman cu aĭ MărieĬ sĕ întêlniră ca cum șĭ-ar fi dis că astă scire le schimbă planul propus în privința timpuluĭ și aveaŭ nevoe de óre-care esplicațiunĭ. Caraiman nu observà nimic fiind-că astă convorbire nu durà maĭ mult ca o secundă.

— Aidețĭ, mergețĭ de vĕ pregătițĭ, adăogà el adresându-sĕ către favorițiĭ sĕĭ, căcĭ peste un cés pornim.

— Mâne nópte să fi gata, șoptì Osman Marieĭ trecênd pe lângă ea.

— Am înțeles din semne, rĕspunse Maria abia din buze intrând în cortul sĕŭ.

— N'a maĭ rĕmas maĭ mult de opt dile între adĭ și diua cea fericită când voiŭ dobândi prin voiă bună aceste comorĭ de frumsețe și

înţelepciune, murmură Caraiman uitându-se în urma Mariei. Ah! iubire, adevěrată iubire, iubire eşită din inimă, cât de mult schimbĭ tu pe muritorĭ!... Cât de mult le îmbunătăţescĭ firea, cum îĭ facĭ de blânzĭ, de miloşĭ, de îndurătorĭ, de drepţĭ şi de răbdătorĭ! Maĭ nainte eram o fiară sĕlbatică, care nu cunoscea frîŭ şi piedecĭ la îndeplinirea patimilor; acum sciŭ să mĕ înfrên, sciŭ să rabd, sunt om, fiind că iubesc.

Pe când el ţinea în vêrful buzelor ast monolog şioptit, perdelele cortuluĭ sĕ dete la o parte încetişor, un om sĕ strecură în lăuntru cu uşurinţa uneĭ târîtóre, sĕ apropià de Paşe în vêrful degetelor şi ajungênd aprópe de el, sĕ lăsà binişor în genunche, îşĭ încrucişà mânile pe piept şi lovind ţĕrîna cu fruntea, pronunţà cuvintele următóre:

— Sărut urma piciórelor Măriĭ tale, Dómne şi stăpâne al meŭ.

Audind astă voce neaşteptată Caraiman tresărì cuprins de spaimă, îşĭ aruncă o căutătură speriósă în juru-ĭ şi vĕdênd pe cel ce pronunţa aste cuvinte dise cu un vădit aer de desgust:

— A! tu escĭ, câne spurcat? m'aĭ făcut să mĕ sperîŭ.

Da, eŭ, Amfilochi Ţicalidi, cel maĭ credincios din supuşiĭ Măriĭ tale.

— Maĭ bine di cel maĭ lacom dintre ceĭ ce'mĭ vinde prin greutatea auruluĭ slujbele lor.

— După slujbă bună, D-ne, urméză totd'auna şi plată bună.

— Eĭ bine, ce maĭ vreaĭ? ce maĭ cauţĭ pe la mine?

— Am venit maĭ întâiŭ să aflu despre sănĕtatea Măriĭ tale, care 'mĭ este scumpă ca lu-

mina ochilor; al doilea să primesc poruncĭ dela Măria ta.

— Nu maĭ am nevoe acum de tine; fiĭ bunicel de te depărtéză dup'aci.

— Póte că m'aĭ aĭ.

— Nu, nicĭ una.

— Cine scie?

— Sunt sigur că nu maĭ voiŭ năzui la blăstĕmatul tĕŭ ajutor, căcĭ am găsit ce 'mĭ trebuia.

— Fetişóra dela Afumaţĭ!? Tot o maĭ ţiĭ?

— Voiŭ ţine-o până voiŭ muri!

— Tot o maĭ iubescĭ?

— Maĭ mult ca orĭ când.

— Are haz s'o iaĭ de soţiă?

— Să sciĭ că o s'o iaŭ.

— A făcut multe nazurĭ până să sĕ obicĭnuiască a fi odaliscă de harem?

— Află, nenorocitule, că ea este neatinsă şi curată de orĭ ce prihană ca în ḑiua în care spurcatele tale mânĭ a smuls'o din casa părintéscă.

— Să mĕ 'ngropĭ! esclamà Grecul surprins; nu glumescĭ?

— Să sciĭ că nu.

— Marele Caraiman Paşa îmĭ vorbesce saŭ un copilandru fără minte?

— Eŭ îţĭ vorbesc, eŭ care am isbutit ca prin bine să înduplecĭ o fiinţă căruia i-am făcut atâtea rele, a'mĭ făgăduit de bună voe să mĕ iubéscă şi să fie credinciósa mea soţiă.

— Te înşală, stăpâne, strigà Grecul din ce în ce maĭ surprins, te amăgesce mincinósa.

— Nu, tu mĕ înşelĭ.

— Ea iubesce pe altul, pe un ghiaur.

— Minţĭ; încétă cu flecăriile dacă vreaĭ să nu te pedepsesc cum escĭ vrednic.

— Iată rĕsplata celor marĭ! strigà Grecul cu ciudă, apoĭ pas de maĭ îţĭ pune altă dată viaţa în primejdie, pas de maĭ născocesce fel de fel de tertipurĭ şi de curse ca să puĭ mâna pe cel maĭ primejdios din vrăjmaşiĭ fericiriĭ stăpânuluĭ, dacă voescĭ ca în loc de mulţămire, să audĭ înjurăturĭ şi îngrozirĭ!

— Ce aĭ maĭ făcut? ce drăciĭ aĭ maĭ uneltit?

— Nimic, rĕspunse Grecul arţăgos, eŭ nu sunt bun de nimic.

— Vorbesce să vĕd dacă escĭ vrednic de pedépsă saŭ de rĕsplată; ce drăciĭ aĭ maĭ făcut?

— N'am făcut nimic alt de cât am răpit, prin o viclenie bine alcătuită, din mijlocul Rusciuculuĭ, care pe atuncĭ era în mâna Ghiaurilor, pe vestitul căpitan Mîrza, şi l'am pus la închisóre unde zace şi acum, fiind-că am aflat că el este iubitul Marieĭ şi o caută cu multă stăruinţă.

— Mîrza este în mânele tale! întrebà Paşa cu mirare.

— Da, stăpâne, rĕspunse Grecul cu mândrie.

— Nu minţĭ?

— Feréscă D-deŭ.

— El iubesce pe Maria?

— Da, o iubesce.

— Unde este închis?

— In pivniţa unuĭ seraiŭ din vecinătate.

— Bine; ca să-'ţĭ dovedesc că nu mĕ tem de el şi că sunt sigur de dragostea Marieĭ mele, iată că îţĭ daŭ poruncă să mergĭ numaĭ decât să 'ĭ daĭ drumul din închisóre, să sĕ ducă

la aĭ sĕĭ nesupĕrat, şi tu îţĭ veĭ lua plata ca cum ar fi tot în obedĭ.

Grecul salutà pănă la pămênt şi plecà murmurând:

— Baniĭ îĭ voiŭ lua, dar pe el nu 'l voiŭ slobozi pănă ce nu voiŭ maĭ pune mâna şi pe alţĭ banĭ de aĭ luĭ.

A doua dĭ pe séră oştile luĭ Sinan Paşa intrară în Rusciuc, pe care Mihaĭ îl părăsise îndată ce aflase prin spioniĭ sĕĭ că a pornit spre dênsul oştirĭ nenumĕrate şi sĕ convinsese că aliaţiĭ nu maĭ soseaŭ ca să 'l susţie în posiţiile ce ocupase cu aşa bărbăţie. Indată ce ocupară ăst oraş fără cetate, fără garnisónă şi maĭ fără de locuitorĭ, Turciĭ puseră la cale preparativele necesare pentru trecerea peste Dunăre, adunară tóte bărcile şi caicele pe care imprudenţiĭ Românĭ le lăsase nearse, ca să nu sărăcéscă pe bieţiĭ locuitorĭ ce sĕ hrăneaŭ cu pescuitul; aşedară barcă lângă barcă d'a curmedişul Dunăriĭ în direcţiunea Giurgiuluĭ care era pustiŭ, puseră scândurĭ pe d'asupra, legară luntre de luntre cu funiĭ gróse şi improvisară în câteva óre un pod destul de slab, dar în stare de a aşedа o comunicare lesniciósă dela un mal la altul. După ce sĕ terminară aste pregătirĭ fără a fi împedecaţĭ de cineva, trecură tunurile şi furgónele de provisiunĭ şi călărimea pe pod, iar oşteniĭ de pedestrime întrară în bărcile şi caicele ce maĭ rĕmăsese în numĕr destul de considerabil şi înaintară cu toţiĭ spre malul opus.

Sinan rĕmase maĭ în urmă ca să împiedece fuga codacilor şi să asigure paza poduluĭ de orĭ ce întêmplare şi tocmaĭ după ce sĕ încredinţà că tóte merg bine, că óstea a ajuns

dincolo de mal nesupěrată de nimenĭ și că podul era bine păḑit, sě pregătì a sě arunca în barca ce-l aștepta, împreună cu Mihnea Vodă ce'l însoțea. Când însă să sě depărteze de mal dete ordin văslașilor să oprescă, căcĭ vĕḑù viind despre oraş o cétă de cavalerĭ care 'l striga să stea, și când sě apropia cavaleriĭ de dênsul, recunoscù în fruntea lor pe Ferat Mustafa și pe Alexandru Vodă carĭ fugise din Rusciuc în vremea pericoluluĭ într'un mod așa de mișelesc.

— De unde viĭ, Pașeo? întrebà vizirul pe noul venit cu un ton rĕstit și cu o înfățișare posomorîtă.

— Din pribegire, stăpâne, rĕspunse Mustafa descălicând și salutând pe Sinan cu umilință.

— Cum 'țĭ aĭ apĕrat cetatea ce țĭ-a încredințat'o Padișahul? întrebà vizirul cu un ton și maĭ rĕstit.

— Cum am putut s'o apĕr eŭ singur părăsit de o óste de fricoșĭ și de fugarĭ.

— Pentru ce n'aĭ murit sub zidurile ce n'aĭ avut putere d'a apĕra?

— Pentru ca să scap sfântul Sangeac al credințeĭ ce sě afla în păstrarea mea trămis de Şah Islamul, ca să bag inimă și vêrtoșie în oştenĭ.

— Şi n'aĭ isbutit?

— Nu.

— Unde este *Sangeacul?*

— Iată-l, rĕspunse Pașa scoțênd de sub largul sĕŭ burnuz o flamură verde ornată cu o semi-lună de aur.

— Adu-l încóce și du-te peste pod de te unesce cu oştile mele; pe urmă ne vom lămuri în privința nebărbateĭ purtărĭ ce aĭ avut.

Mustafa salutà până la pămênt și nu maĭ dise nimic de témă să nu supere prea mult pe teribilul Vizir și să'șĭ îngreuneze și maĭ mult posiția care deja era destul de neplăcută.

— Dar tu, Alexandre beiŭ? unde aĭ fost pe când sprijinitoriĭ tĕĭ muriaŭ apĕrându-țĭ drepturile, și cum te-aĭ luptat spre aĭ scăpa?

— Am urmat pe Mustafa Pașa, care fugea și striga: să fugim căcĭ nu maĭ este nădejde.

— Astfel îțĭ veĭ păḑi și apĕra tronul, pe care mila Padișahuluĭ voesce a ți-l hărăḑi cu așa marĭ jertfe?

Alexandru tăcù mîlc și plecà după Mustafa.

Când ajunse Vizirul dincóce de mal, tabĕra era așeḑată, corturile întinse, santinelele la posturile lor și oșteniĭ în corturĭ gata a sĕ arunca în brațele somnuluĭ. După-ce chemà pe șefiĭ în jurul sĕŭ și convorbirà o oră spre a hótărî planul de atac, sĕ aruncà și el pe un divan de câmp îmbrăcat cum era și sĕ învĕlì cu un burnuz gros, căcĭ nóptea era rece și întunecósă și cădea pe pămênt o plóie a căreĭ rĕcóre pătrundea pe om până în măduva óselor.

Caraiman nu durmia deși trecuse patru óre din nópte după césul turcesc, ci sta de vorbă în cortul luĭ, împreună cu ajutătoriĭ luĭ Osman și Murad. După ce vorbiră multe și de tóte, Osman sĕ sculà în picióre și ḑise luĭ Caraiman:

— Dă-mĭ voe, stăpâne, să mĕ retrag în cortul meŭ.

— Ce! ți s'a făcut somn somnurosule? întrebà Pașa surîḑênd.

— Da stăpâne, m'a ajuns ostenéla.

— Bine, dute și dormĭ, căcĭ mâne aĭ de lucru.

— Alah să te bine-cuvinteze, stăpâne, dise Osman sărutându-ĭ mâna ca nicĭ odată.

— Şi pe tine, fătul meŭ, rĕspunse Paşa sărutându-l pe frunte.

Când audi ăst semnal convenit, Maria tresărì, dar să stăpânì de témă să nu fie descoperită de Caraĭman. Cum eşì Osman, răpitorul eĭ sĕ apropiă de dênsa, îĭ luă mâna în mânile sale şi-ĭ dise:

— Plânge-mĕ, Mario, plânge-mĕ, căcĭ în potriva voinţeĭ mele sunt nevoit a scóte sabia în potriva fraţilor tĕĭ.

— Nu te plâng, Dómne, rĕspunse Maria, căcĭ îţĭ facĭ datoria după cum trebue sĕ facă orĭ-care muritor pentru ţara ce l'a născut.

— Aĭ o inimă de adevĕrat oştean, dise Paşa înduioşat, dar cu tóte astea tot eştĭ femeie: sângele îţĭ face rĕŭ şi mĕ tem că nu mĕ veĭ iubi din minutul ce veĭ sci că mânile mele aŭ fost învăscuite cu sângele fraţilor tĕĭ.

— Inima care a început să iubéscă nu maĭ póte să sĕ întórcă înapoĭ, orĭ-ce pĭedecĭ ar întêmpina în cale

— Aĭ început să mĕ iubescĭ tu? Mario! strigà Caraiman nebun de bucurie.

— Póte, rĕspunse fata cu o voce stinsă.

— Şi veĭ primi a fi a mea?

— Nu mĕ întreba acum, ci îndată ce va trece diŭa ce ţĭ-am hotărît.

— Ah! pentru ce nu adĭ? pentru ce nu în acest minut?

— Pentru că femeia urăsce fórte omul, care îşĭ calcă jurămêntul şi eŭ nu voiŭ să te urăsc.

— Aĭ dreptate, fermecătóre ce escĭ; aide,

dute, lipsesce din faţa mea, căcĭ mĭ-e témă de virtutea mea şi nu voiŭ să-ţĭ daŭ prilej d'a mĕ urî.

Maria eşì şi numaĭ decât întrà în cortul eĭ ca şi o umbră uşurică, sfâşiă cu sabia ce purta la brîŭ fundul cortuluĭ, şi după ce sĕ vĕḑù afară în mijlocul tabereĭ, sĕ uità în juruĭ peste acel dedal de corturĭ rĕspândite fără simetrie pe un câmp umed de plóie şi fórte alunecos, stătù în loc puţin şi auḑì într'o mare depărtare un ţipĕt de cucuvae. Cum auḑì acel ţipĕt plecà spre acea parte, strecurându-sĕ prin stradelele de pânză şi pitulându-sĕ la pămênt orĭ de câte orĭ trecea pe lângă un cort în care sĕ maĭ afla lumină, saŭ tîrîndu-sĕ prin tină orĭ de câte-orĭ sĕ furişea pe lângă o santinelă ce dormita stîrcită în cort, şi astfel merse înainte, merse mereŭ, urmărind ţipĕtul aceleĭ cucuvae care din ce în ce sĕ depărta.

Anevoinţa şi ostenéla ce cercà mergênd o oră întrégă pe un pămênt clisos, prin plóia care din ce în ce sĕ îndesa, printre corturĭ care nu sĕ maĭ sfîrşiaŭ şi pe lângă santinele care sĕ îndesaŭ cu cât sĕ apropia de estremităţĭ, este anevoie de descris. Pe lângă aste ostenelĭ grele de înfruntat de cătră un bărbat fórte, necum de o jună fată, avea să înfrunte şi diferite pĭedecĭ ce întêmpina maĭ la fie-care pas. Acele pĭedecĭ sĕ compuneaŭ din şanţuleţe de scursóre şi din brîne gróse, otgóne şi lanţurĭ puse d'a curmeḑişul drumuluĭ în diferite direcţiunĭ menite d'a feri tabĕra de un atac nopturn şi de o surpriḑă neaşteptată, pĭedecĭ pe care întunerecul i-le ascundea, făcênd adesea să cadă în brâncĭ în noroiŭ şi să sĕ sgârie până la sânge.

Tóte le suferì, tóte le răbdà cu bărbăţie juna fugară, căcĭ dorinţa de libertate înfrânase slăbiciunea şi obosćla, dar într'un moment când încetà ţipĕtul cucuvai sale mult dorită, când trecură maĭ multe momente şi nu maĭ audi nimic, fù în stare d'a perde tot curagiul, d'a cădé jos fără de cunoscinţă, şi d'a sĕ lăsa plină de desperare în voia sórteĭ. In minutul însă când era s'o părăséscă cu totul bărbăţia, audi éră̦şĭ ţipĕtul cucuvai ceva maĭ apropiat, sĕ umplù de bărbăţie şi începù să alerge maĭ repede şi maĭ fără ferélă. Astă nesocotinţă era s'o piardă; o santinelă pe jumĕtate adormită, sĕ desceptà tocmaĭ în momentul în care trecea juna fugară, şi vĕdênd'o strigà cu o voce sĕlbatică:

— Cine e acolo?

Audind astă întrebare Maria tresărì, dar nu sĕ gândi mult, ci maĭ repede ca cugetarea, sĕ năpustì asupra somnurósei santinele, în mână cu un cuţit ascuţit ce scosese dela brîŭ, îl înfipse în pept până la plăsele, şi după ce-l vĕdù rĕsturnat la pămênt, îl lăsà să sĕ sbată cu mórtea fără să scótă cel maĭ mic gemet, şi porni spre locul arĕtat de cucuvae al căreĭ ţipĕt sĕ apropia din ce în ce maĭ mult.

In fine eşì dintre corturĭ, maĭ cădù încă de câte-va orĭ împiedecându-sĕ de lanţurĭ, buştenĭ şi şanţurĭ, sĕ maĭ sgârie puţin, dar dete slavă luĭ D-deŭ căcĭ sĕ credù scăpată. Insă după ce făcù câte-va decimĭ de pasurĭ pricepù că s'a amăgit! înaintea eĭ era un zid compact de trăsurĭ şi carĕ de bagage puse şi legate una lângă alta. Ajungênd în dreptul lor stătù puţin să sĕ gândéscă şi după o repede recugetare gândì în modul următor:

— Dacă cucuvaea ţipă dincolo de aste căruţe, negreşit că Osman a găsit mijloc ca să trécă prin el; dacă el a putut trece, trebue să pot trece şi eŭ; să încerc.

După ce'şĭ făcù astă închipuire, înghenunchià în noroĭ, sĕ puse pe brâncĭ şi începù să sĕ târască ca o şopârlă sub carĕ şi căruţe; trecù astfel un şir de carĕ pe lângă un câne ce durmia încolăcit sub căruţa stăpânuluĭ sĕŭ, dar care nu dise nimic fiindu-ĭ frig, să strecorà printre maĭ multe posturĭ de santinele carĭ, conform obiceiuluĭ de moliciune turcéscă, durmiaŭ duse în cojócele lor, fără să bage în sémă plóia ce le isbea faţa, trecù pe sub maĭ multe rîndurĭ de furgóne şi în fine nu maĭ întêlnì altă pĭedecă decât un şanţ mare şi lat plin cu apă.

Ajungênd pe malul luĭ cel înalt care sĕ scufunda sub piciórele eĭ îşĭ făcù semnul cruciĭ, sĕ avêntă şi sărì tocmaĭ pe marginea opusă a şanţuluĭ; acolo îĭ eşì un om învĕlit într'un cojoc negru; era Osman.

— Acum suntem scăpaţĭ, dise el plin de bucurie; să dăm fuga spre locul unde ne aşteptă caiĭ şi să mulţămim ceruluĭ căcĭ n'am fost vĕduţĭ de nimenĭ.

— Te înşelĭ, Osman, rĕspunse Maria, uită-te la mânile mele.

— Sânge! strigà Osman îngrozit, aĭ fost dărită şi rănită?

— Ba nu, am întêmpinat în cale o strajă deştéptă care îmĭ punea pĭedecă şi eŭ cu vîrful cuţituluĭ din acéstă técă, l'am înlăturat astfel ca să nu maĭ pótă dice nicĭ cîrc.

— Vitéză şi curagiósă copilă! strigà Osman plin de mirare.

După o alergare de un sfert de óră ajunseră într'o pădurice de sălciĭ, găsiră acolo caiĭ ascunşĭ de cu ḑiŭă, încălicară, dete pintenĭ cailor şi merseră în góna mare şi fără a respira spre miaḑă-nópte. Când începù cerul a sĕ colora spre rĕsărit ca să sĕ reverse ḑorile, sĕ întêlniră cu o cétă de călăreţĭ Românĭ, care vĕḑêndu-le costumul şi creḑêndu-ĭ drept Turcĭ, întinse armele spre eĭ.

— Saţĭ, strigà Maria în românesce, căcĭ ne dăm prinşĭ; duceţi-ne numaĭ înaintea luĭ Mihaĭ Vodă, dacă voiţĭ să dobêndiţĭ o bună rĕsplată.

Oştenii audind aste cuvinte şi limba lor proprie pronunţată fără accent strein, încunjurară pe presupuşiĭ Turcĭ şi'ĭ duse înaintea comandantuluĭ lor.

XIII.

In ajunul pericoluluĭ.

Mihaĭ, prin ajutorul amicilor sĕĭ secreţĭ din Constantinopole şi a rudelor luĭ Ianachi, îşĭ dobêndise în marele Devlet al Osmanlîilor urechĭ cu bun auḑ care iĭ comunica cu grabă şi pe sub ascuns tóte disposiţiile ce sĕ luaŭ în contră-ĭ.

Indată ce muri Amurat, şi sĕ suì pe scaunul imperial fiul sĕŭ Mehemed, află numaĭ decât despre campania ce sĕ pregătia în contra sa, şi îndată ce fù informat că sute de miĭ de duşmanĭ eraŭ gata a pornì spre a-l strivi cu grósnicul lor numĕr, de dată scrise aliaţilor sĕĭ să sĕ prepare, căcĭ Creştinătatea sĕ află în pericol, şi chemà sub arme oştile şi glótele sale, câte maĭ rĕmăsese pe la vetrele lor, pe cele adunate le maĭ lăsà ca să sĕ maĭ odihnéscă la

loc sigur şi adăpostit; când aflà însă că Turciĭ eraŭ aprópe de Dunăre şi së convinse că oştile sale nu numëra maĭ mult de ḑece miĭ osteni, îşĭ perdù orĭ-ce nădejde din partea aliaţilor sĕĭ, care încă nu sosise cu ajutorul făgăduit, atuncĭ îşĭ armà fruntea cu semnul crucii şi ḑise cu hotărîre:

— Ce o vrea D-ḑeŭ.

Boeriĭ, aflând numërul cel mare al Turcilor, së spăimêntară fórte, alergară la palatul Domnesc şi rugară pe Vodă să-ĭ fie milă de ţară, să fugă peste graniţă cu avutul şi familia sa până maĭ era timp să-ĭ lase pe eĭ a potoli pe Turcĭ şi a abate de peste capul sêrmaneĭ ţărĭ urgia mâniĭ lor. Vodă însă auḑindu-ĭ së uità cu milă la eĭ şi le ḑise:

— Dacă a-ţĭ vedea un păstor fugind înaintea uneĭ haite de lupĭ, care aŭ năvălit spre oile sale, în loc d'aşĭ asmuţi câniĭ şi şĭ-ar pune viéţa pentru oile sale, ce aţĭ ḑice? nu este aşa că l'aţĭ numi fricos, ticălos şi nevrednic d'a păstori?.... Tăceţĭ, vë plecaţĭ frunţile în jos, căcĭ sciţĭ bine că n'aţĭ putea ḑice altfel; eĭ bine! eŭ nu voiŭ să fiŭ ticălos, nicĭ nu voiŭ să fiŭ nevrednic d'a păstori; sunt păstorul Românaşilor meĭ, voiŭ să më lupt cu eĭ şi pentru eĭ până la cea din urmă picătură de sânge, ca să arĕt lumiĭ cum că avem drepturĭ şi scim a le apĕra.

— Turciĭ sunt numĕroşĭ, maĭ mult ca înḑeciţĭ decât noĭ şi ar fi o nebunie pe noĭ dacă am cuteza să ne mësurăm cu eĭ, ḑise Dan Vistierul.

— Nu face nicĭ odată nebunie acela ce së apĕră de vrăşmaşul care-ĭ calcă drepturile luĭ, orĭ cât ar fi de mare nepotrivirea puterilor lor,

Furnica e mică, dar nu sĕ sfiesce d'a muşca piciorul nesocotituluĭ care-ĭ calcă peste muşuroiul eĭ, cu tóte că ea scie că greutatea aceluĭ picior este în stare să strivéscă miĭ de furnicĭ. Sĕ află sus în cer un D-ḑeŭ al dreptăţiĭ; el apĕră totd'auna pe cel slab şi asuprit.

— Facă-sĕ voinţa Măriĭ Tale ḑise banul Manta, însă fiĭ sigur că ţara acésta va peri sub urgia turcéscă şi pricina perireĭ eĭ va fi numaĭ pofta Măriĭ Tale de Domnie.

— Tu aĭ vorbit astfel? tu, bĕtrânul meŭ Manta? tu în care credeam că bate o inimă cât douĕ, tu, unul din ceĭ maĭ vitejĭ oştenĭ?....

— Eŭ, căcĭ eŭ cunosc maĭ bine ca alţiĭ slăbiciunea oştilor nóstre şi mulţimea oştilor turcescĭ.

— Tu să mĕ învinovăţescĭ că voĭŭ puterea cu orĭ-ce preţ, chiar cu peirea ţăreĭ?....

— Astfel n'aĭ fi închinat ţara Ardéluluĭ.

— Ah! cât eştĭ de greşit, când mĕ judecĭ astfel, strigà Vodă cu amărăciune şi descurajare; găsesc ţara năbuşită d'o hórdă de păgânĭ, care nu maĭ respecta nicĭ dreptatea, nicĭ firmanurile, nicĭ averea, nicĭ cinstea, nicĭ viaţa; care jefuia cum vrea şi ucidea pe cine vrea; o scap de astă năpaste grozavă, făcuĭ din nimic o oştire puternică, care să însufle grózǎ în vrăşmaşĭ şi mirare în tótă lumea; duc steagul ţăriĭ mele din biruinţă în biruinţă şi din slavă în slavă, umplu visteriile ţăriĭ cu banĭ, vĕ fac D. V. tóte îndestulările, răpesc din mâna vrăşmaşilor vechiul pământ strămoşesc, şi pentru că am scăpat ţara d'o îndoită primejdie, umilindu-mĕ pe mine însu-mĭ fără a arunca în spinarea ţăriĭ şi a viitoruluĭ eĭ vre-o greutate séŭ vre-o rĕspun-

dere, pentru că am primit a mě face numaĭ pe mine însu-mĭ maĭ micul unuĭ creștin fălos, care e lesne de biruit la vreme cu prilej, numaĭ ca să mântuesc moșia strămoșéscă de gróza păgânuluĭ, mě învinovățescĭ că am închinat țara la streinĭ numaĭ ca să rěmâiŭ mare și tare?.... Dar nu vě gândițĭ bine că spunețĭ cel maĭ mare neadevěr când îmĭ facețĭ aste învinovățirĭ, sciind bine că eŭ de atuncĭ am încetat de a fi cel maĭ mare și maĭ tare și în locul meŭ suntețĭ d-v. epitropiĭ meĭ?... Eĭ dacă e așa, ca să vě arăt că nu țiŭ la nicĭ o mărire și putere, iată că las frânele țăriĭ în mânile vóstre, alegeți-vě Domn după pravilele țăriĭ, mergețĭ înaintea Turcilor cu capetele pe tipsiĭ, și ca să-ĭ împăcațĭ și maĭ mult, duceți-mě legat pe mine și pe copiĭ meĭ; dați-ne în mânile lor ca să ne pedepséscă, fiind că v'am făcut să luațĭ Rusciucul, Silistra, Hîrșova, Giurgiu și Brăila; Varna, Baba, Provotul, Dolrița și Zigara, și privițĭ-ĭ cum ne vor măcelări și cum să vor năpusti érășĭ peste sêrmana țară fără de apěrare. După-ce vețĭ face tóte acestea, înfățișați-vě înaintea poporuluĭ și judecațĭ singurĭ dacă ațĭ făcut bine saŭ nu; dacă țara vě va binecuvênta saŭ vě va blăstěma. Aide, hotărîțĭ!.....

— Noĭ nu hotărîm alt decât te rugăm să te gândescĭ și să facĭ tot ce te veĭ pricepe pentru binele și fericirea țăreĭ ce te-a pus pe tronul eĭ rěspunse Metropolitul Eftimie înduioșat.

— Așa așa, strigară toțĭ boeriĭ în unire.

— Atuncĭ lăsați-mě să fac ceea ce sciŭ și ceea ce pot, căcĭ maĭ bine este ca o țară să piară luptându-sě, decât să trăiască cum va trăi câțĭ-va anĭ în robie și suferință maĭ amară ca mórtea; maĭ bine o ḑi șoim, decât un véc ciócă.

— Aşa e, strigară érăşĭ boeriĭ.

— Să ne apărăm cum vom putea, până ne va veni ajutor, şi de nu vom puté şi nu ne va sosi nimic, atuncĭ să murim cu cununa vitejilor pe frunte, strigà Vodă tremurând de un sublim entusiasm, şi maĭ bine să ne jertfim pentru binele întregeĭ creştinătăţĭ decât să tîrîm împovărătorul lanţ de robie.

Aşa, aşa strigară boeriĭ din ce în ce maĭ însufleţiţĭ; să biruim ca nisce voinicĭ saŭ să murim ca nisce vitejĭ, decât să trăim ca nisce robĭ.

In momentul acela să deschise două uşĭ deosebite care daŭ în sala consiliuluĭ şi apărură doĭ oficerĭ care sĕ apropiară maĭ în acelaş timp de locul unde era Mihaĭ.

— Ce vreţĭ, feţiĭ meĭ? iĭ întrebà Vodă pe amĕndoĭ deodată cu o voce dulce.

— Măria Ta, rĕspunse unul din eĭ salutând cu smerienie, un om urît la faţă şi prost le îmbrăcăminte, care după port şi vorbă pare a fi un strein, cere cu stăruinţă ca să fie înfăţişat în taină M.-Tale.

— Dar d-ta? întrebà Mihaĭ adresându-sĕ cătră cel d'al doilea.

— Măria Ta, am prins două iscóde turcescĭ şi le-am adus aicĭ.

— Bine, să-mĭ aduceţĭ maĭ ântêiŭ pe cela ce vine de voie că póte a ne descoperi maĭ mult: adu pe streinul încóce vătaşe.

— Măria Ta.... îngânà oficerul, el dorea ca să vĕ descopere numaĭ Vouĕ...

— Mihaĭ nu face nimic pe sub ascuns, ci tóte în veleag în faţa ţăreĭ întregĭ.

Oficerul nu maĭ ḑise nimic, eşi şi numaĭ decât sĕ întórse cu streinul.

— Ţicalidi!.... esclamà Dan Vistierul îngălbinind si ascundêndu-sĕ după spatele celorlalţĭ boerĭ; suntem perduţĭ, ticălosul ne-a vêndut.

— Ce vréĭ si ce aĭ să-mĭ spuĭ? întrebà Vodă pe grec cu un ton rĕstit.

— Măria Ta, rĕspunse acesta cu un ton tremurător, iartă slugiĭ M. Tale, dacă nu póte să-sĭ desclestede gura ca să vorbéscă de faţă cu obraze streine.....

— Nu este nicĭ un strein aicĭ, replicà Mihaĭ cu asprime, ci toţĭ Românĭ cu dor de ţară.

— Póte să sĕ amăgéscă Măria Ta, rĕspunse fanariotul aruncând o căutătură ironică spre boerĭ, între cariĭ uniĭ tremurаŭ ca varga si doriaŭ să sĕ deschidă pămêntul ca să-ĭ înghiţă, iar alţiĭ muriaŭ de nerăbdare să afle ce e?

— Măria Mea, nu sĕ însélă, rĕspunse Vodă cu acelasĭ ton; vorbesce dar.

— Nu pot.

— Pentru ce?

— Pentru că póte maĭ am si alte cuvinte care mĕ opresc.

— Preţul tainiĭ tale?.... N'avea nicĭ o grije, ţi-sĕ va plăti orĭ-cât veĭ cere.

— Escĭ un domn mare, stăpâne, strigà grecul cu un ton prefăcut.

— Vorbesce acum.

— Eŭ nu vorbesc nimic, ci las ca ăste hârtiĭ singure să vorbéscă, rĕspunse Amfilochie scoţênd din sîn maĭ multe plicurĭ si puindu-le în mâna luĭ Vodă.

— Ceasul nostru cel din urmă a sosit, murmurà la urechia Vistieruluĭ unul din boerĭ....

— Grec vêndător! vaĭ ţie va fi, dacă voiŭ scăpa si de asta si veĭ cădea vre-odată în mânile mele, murmurà Vistierul.

Intr'acest timp Mihaĭ desfăcù plicurile unul după altul, le ceti unul după altul, să încruntà de maĭ multe orĭ, si după ce le cetì pe tóte. aruncà o căutătură de vultur spre toţĭ boeriĭ, între care eraŭ mulţĭ care tremuraŭ si le ḑise:

— Aste hârtiĭ sunt dela Alexandru Vodă, scrise de însusĭ mâna sa si adresate cătră uniĭ din boeriĭ meĭ, carĭ sunt aicĭ de faţă, dar pe carĭ nu voesc să-ĭ numesc. Ele îmĭ spun, că sunt mulţĭ lupĭ ascunsĭ între oile mele, carĭ pândesc vreme cu prilej să sĕ năpustéscă spre turmă si păstor, când vrăjmasul va fi aprópe de grajd. Eŭ nu cred aste hârtiĭ, eŭ nu cred să fie între Românĭ nisce mişeĭ aşa de lăpĕdaţĭ de lege, prin urmare rup aste mărturiĭ mincinóse, le nimicesc, şi făşiele lor le arunc în vênt.

Pronunţând aste cuvinte, rupse hârtiile, deschise o feréstră si le aruncà afară, după aceea adăogà:

— Să nu uite însă aceĭ ce sĕ vĕd numiţĭ aicĭ, că numele lor îmĭ sunt întipărite în minte si că de aḑĭ încolo faptele lor vor fi luate în deaprópe băgare de sémă; să-şĭ aducă asemenĭ aminte că sunt Românĭ si că ţara le este în mare primejdie si să sĕ gândéscă că acum este vremea a aduna, iar nu a risipi; a îmbărbăta iar nu a înspăimênta, a încuraja iar nu a pedepsi. Ceĭ ce sunt Românĭ facă ca mine, jertféscă si urele si nĕcazurile pe altarul ţăreĭ, cum fac eŭ, amâne si supărările si isbândirile pentru altă dată si acum arméză-şĭ toţĭ braţul cum mĕ armez eŭ, uite cum uit eŭ si lupte-sĕ pentru mântuirea moşieĭ sale cum mĕ voiŭ lupta eŭ.

— Cu tine, D-ne, strigară toţĭ boeriĭ îndu-

ioşaţĭ atât ceĭ nevìnovaţĭ ca şi ceĭ vinovaţĭ, cu tine pretutindenĭ la viaţă şi la mórte.

— Am perdut şi de astă-dată, murmurà Dan Vistierul care sĕ presupunea de toţĭ că era creatura luĭ Alexandru al III-lea; tot bine însă adăogà aruncând spre Vodă o căutătură peḑişe, că am scăpat cu viaţă; viitorul nu este perdut.

— Dute de-ţĭ ia plata, ḑise Mihaĭ aşeḑându-sĕ pe un scaun şi adresându-sĕ cătră Grec.

Ţicalidi, după cum aţĭ înţeles, sĕ făcuse spionul şi emisarul luĭ Alexandru Vodă îndată ce pricepuse, că nu maĭ póte spera nimic dela Caraiman, iar după aceea vêndù pe acesta şi pe aĭ luĭ, luĭ Mihaĭ Vodă, îndată ce aflà aceea ce ḑisese Sinan Paşa luĭ Alexandru Vodă şi înţelesese că va trece încă multă vreme până să soséscă ḑiua în care acela sĕ va sui pe ton. Cum auḑì dar ordinul luĭ Mihaĭ, salutà până la pămênt şi eşì cu gând să-şĭ ia baniĭ şi să fugă în grabă spre Transilvania; însĕ Mihaĭ îl înţelese şi adresându-sĕ cătră vătaful care-l introdusese îĭ ḑise:

— Ingrijesce de tot ce trebue ăstuĭ om, dar punc-l la propeală şi nu-l lăsa să scape cu nicĭ un chip până la sfârşitul rĕsboiuluĭ; capul tĕŭ va chezăşui pe al luĭ.

Oficerul salutà până la pămênt şi eşi, iar Vodă sĕ adresà cătră celălalt oficer şi-ĭ ḑise:

— Adu iscódele.

Oficerul salutà, eşì din sală pe unde întrase şi reapărù mânând înainte-ĭ doĭ oştenĭ îmbrăcaţĭ turcesce. Amêndoĭ eraŭ junĭ, amêndoĭ frumoşĭ, amêndoĭ falnicĭ la înfăţişare, dar cel maĭ mărunţel era cu neasemênare maĭ frumos şi maĭ

drăgălaş decât soţul sěŭ. Căpitanii şi boerii vědêndu-ĭ scóse un strigăt de bucurie şi de mirare, iar Mihaĭ le aruncà o căutătură piedişe şi pătrundětóre şi-ĭ întrebà cu vocea sa cea detunătóre.

— Cine sunteţĭ voĭ şi ce căutaţĭ împrejurul tabereĭ mele?

— Sunt Român, Mária Ta rěspunse cel maĭ june cu un ton îndrăsneţ, vin din taběra turcéscă unde am stat rob aprópe un an şi de unde am scăpat înfruntând marĭ primejdiĭ ca să alerg la chemarea ţăriĭ mele, spre a mě lupta şi a muri pentru dênsa.

Audind ast timbru dulce şi armonios, Radu Putoianu, care era acolo şi şedea într'un colţ, singur şi gânditor, maĭ ântâĭ tresări, apoĭ din ce în ce maĭ surprins sě apropià de noul venit şi după ce sě uità la dênsul cu atenţiune strigà ştergându-sě la ochĭ:

— Óre nu mě înşală ochiĭ? óre ce věd înainte-mĭ este aievea iar nu vis? óre sub aste vestminte bărbătescĭ şi turcescĭ recunosc în adevěr dulcele trăsurĭ ale Marieĭ scumpeĭ mele sorióre?...

Esclamaţia luĭ Radu produse mare mirare între ceĭ de faţă şi-ĭ făcură să sě uite spre streinĭ cu maĭ multă atenţiune. Junele turc însă nu-ĭ lăsà mult timp în nedumerire şi rěspunse îndată:

— Ochiĭ nu te înşală, frate; aceea ce vedĭ este aievea iar nu vis, eŭ sunt Maria, sora ta Maria care am fost răpită de păgânĭ şi ţinută în robie un an de dile.

Pronunţând aceste cuvinte îşĭ smulse turbanul turcesc din cap şi lăsà să-ĭ cadă pe umerĭ în unde graţióse părul sěŭ cel negru şi mătă-

sos. Cum o vĕḑură astfel toțĭ o recunoscură și alergară s'o ia de mână, s'o felicite și s'o róge a le povesti întêmplările sale; însășĭ Vodă sĕ sculà în sus și să apropie de dênsa; ea însă vĕḑêndu-l sĕ prosternà la picióre-ĭ și-ĭ sărutà mâna cu smerenie. Măria Sa o sărutà pe frunte și o rugà să-ĭ povestéscă întêmplările sale. Maria primì bucuros și începù a povesti tot ce i-s'a însêmplat la Afumațĭ, la Bucurescĭ și la Stambul, și când ajunse la viclenia cu care s'a servit ca să înșele pe Caraiman ḑise:

— Am fost nevoită ca să scap cu cinste din atâtea primejdiĭ marĭ, să mințĭ și cu chipul, și cu ochiĭ, și cu gura și chiar cu inima; să fac să amuțéscă tóte simțurile mustrăriĭ de cuget, numaĭ și numaĭ să scap neatinsă. Eŭ însă-mĭ mĕ miram de mine cum puteam să mĕ prefac așa de bine, până să isbutesc a face dintr'un leŭ sĕlbatic un câne blând și supus, dintr'un Turc fără de temere de D-ḑeŭ și fără de înfrânare, un om cu judecată și ascultător. Am fost nevoită chiar să minț pe binefăcătorul meŭ, adăogà ea arătând pe camaradul sĕŭ de călătorie, pe acest tînĕr plin de inimă și de bunătate, fără care n'aș fi putut scăpa, numaĭ ca să pot isbuti a mĕ revedea între iubițiĭ meĭ frațĭ și prietinĭ.

Osman când auḑì pe Maria mărturisind că l'a înșelat, îngălbini, învinețì, îșĭ simțì inima rupându-sĕ fășiĭ fășiĭ, dar avù putere a sĕ stăpâni.

— Acest tînĕr, adăogà Maria, sĕ numesce Osman; el este fiul luĭ Servet Pașa care a murit în Morea pentru legea sa; era vecin cu temnița mea, m'a vĕḑut și mĭ-a spus că mĕ iubesce; îndată ce auḑiiŭ astă mărturisire, o raḑă de nă-

dejde lucì în sufletul meŭ, o nouĕ țesătură de viclenie sĕ născoci în mintea mea și făcuĭ pe tînĕr să nădăjduiéscă. Astă nădejde mĭ-o rĕsplăti prin mult bine, îmĭ făgădui a sĕ lăpĕda de legea sa, a îmbrăţişa creştinismul, a rĕmânea între noĭ, a sĕ lupta pentru noĭ împotriva fraților luĭ, îmĭ ajută să scap din tabĕra turcéscă, îşĭ puse de maĭ multe orĭ viața în primejdie pentru mine şi isbuti a mĕ aduce între aĭ meĭ téfĕră şi nevătămată; cu ce bucurie i-aşĭ împlini nădejdea sa, dacă mâna mea n'ar fi de mult făgăduită!

După aceste cuvinte urmà șirul istorisireĭ întêmplărilor sale şi după ce terminà povestirea şi primi din partea tuturor o mulțime de felicitărĭ, de bucurie cerù și primì voe dela Vodă să sĕ retragă şi eşì din sală însoţită de fratele sĕŭ, de tristul Osman și de Radu Calomfirescu.

Indată ce sĕ vĕḑù în camera frateluĭ sĕŭ, îl întrebà cu nerăbdare:

— Dar, bine frate, unde este căpitan Mîrza?

Radu auḑind astă întrebare neaşteptată deschise gura ca să rĕspundă, iar Calomfirescu, nesciind legăturile ce esista între dênsa şi junele căpitan, să grăbì a rĕspunde cu un ton trist:

— Vaĭ! vitézul nostru frate, şĭ-a plătit maĭ din vreme datoria către ţara sa.

— Ce fel? a murit? strigà juna fată sărind din loc cu iuţélă.

— Da, rĕspunse tot Radu Calomfirescu, a murit ca un' vitéz şi ca un Român pe câmpul de luptă.

— A murit Mîrza! logodnicul meŭ mort!... oftà Maria cu un ton dureros, aruncând asupra frateluĭ sĕŭ o privire întrebătóre.

— Da, rĕspunse Radu îngânând, a murit după bătălia de la Rusciuc și după luarea cetățiĭ urmărind nisce spionĭ; eŭ cred c'a cădut într'o cursă întinsă de însușĭ Caraiman Pașa.

— Caraiman! chiar el! Ah! înțeleg acu, strigă juna leóică tremurând de indignațiune și oțĕrire, îĭ înțeleg purtarea; păgânul a aflat că el este logodnicul meŭ și că sufletul meŭ este al luĭ, și pe când sĕ făcea către mine că este așa de blând și supus, pe sub ascuns da perdĕriĭ pe Mîrza ca să nu maĭ am ce iubì; o! dar te-aĭ înșelat, tirane!.... Mîrza va rĕmânea în vecĭ iubit de sufletul meŭ și după ce voiŭ rĕsplăti în sângele tĕŭ mórtea luĭ, voiŭ avea putere și curagiŭ a 'mĭ curma nisce dile de aci nefolositóre. Unde e mormêntul luĭ?

— Nu i s'a găsit trupul pe nicăirĭ, cu tóte căutările și cercetările ce am făcut, rĕspunse fratele sĕŭ apropiindu-sĕ de ea.

— Ce aud, D-deul meŭ! nu 'mĭ aĭ păstrat nicĭ mângăerea d'a plânge pe mormêntul luĭ!.... ah! crudă ursită am avut pe acest pămênt!....

Aste cuvinte le pronunță juna fată cu un ton așa de sfâșietor, în cât ceĭ ce eraŭ de față simțiră că le curge din ochĭ lacrămĭ de înduioșiare.

— Mario, sora mea cea dulce, strigă Radu luând'o în brațe și aședând'o pe un scăunaș, liniscesce-te, nu te oțĕrì, nu te desnădăjduì, căcĭ dacă el nu maĭ este, tu n'aĭ rĕmas singură; fratele tĕŭ trăesce.

— Eĭ, și ce'mĭ pasă mie? strigă desperata leóică sărind din locul unde sta, ce'mĭ folosesce viața mea, lumea întrégă, dacă el a perit?

— Mario! . . . . esclamă fratele sĕŭ cu un

ton împutător, nu mě asceptam ca aste vorbe să iasă din gura ta.

— Oh! iartă-mě, Radule, iartă-mě, frate, rěspunse nenorocita copilă căḑênd în genunche la picióre'ĭ şi acoperindu-ĭ mâna cu miĭ de sărutărĭ; sunt nebună, mintea-mĭ e sărită, dar dă-mĭ dreptate gândindu-te la câte am suferit şi la câte am să maĭ sufer d'acum încolo.

— Nu te învinovăţesc că'l plângĭ, fiind-că este vrednic de plîns, dar te învinovăţesc că te desnădăjduescĭ, ceea ce nu este ertat uneĭ creştine.

— Aĭ dreptate, aşa e; dar ce trebue să fac?

— Să trăescĭ şi să aibĭ curaj şi nădejde.

— Să trăesc? . . . . . dar voiŭ putea fără de el? să am curaj!..... dar ce curaj să maĭ am în lipsa luĭ? să am nădejde! dar ce nădejde pot avea pe cât timp el este mort!....

— Să trăescĭ ca să'l plângĭ şi să'ĭ ţiĭ locul apărându-ţĭ ţara rěspunse Radu.

— Să aibĭ curaj ca să poţĭ a isbândi în sângele vrăşmaşilor sěĭ mórtea luĭ, ḑise Osman.

— Şi să nădăjduescĭ în Dumneḑeŭ, care póte să ţi-l dea când nu te asceptĭ, ḑise Calomfirescu.

— Voiŭ trăi, ca să'ĭ ţiŭ locul, rěspunse Maria uĭmită fără a sci ce vorbesce, voiŭ avea curaj ca să'ĭ isbândesc mórtea; dar nădejde, cum să am nădejde?

— Adu-ţĭ aminte că mormêntul sěŭ nu s'a găsit, rěspunse Calomfirescu, póte că nicĭ nu este scăpat, póte că este încă viŭ, póte că e ascuns cine scie unde şi póte să vě maĭ întâlniţĭ când-va.

— Oh! aceste nădejdĭ, aceste nădejdĭ sunt maĭ mult ca ucigătóre; esclamă Maria apucându-şĭ cu desperare capul între mânĭ şi vĕrsând lacrime înfocate. Ah! daţi-mĭ arme, arme multe, strigă sărind în sus şi aruncând în juru-ĭ o căutătură rătăcită; ajutaţi-mĕ voĭ care vĕ numiţĭ că sunteţĭ vitejĭ între vitejĭ, ca să 'mĭ potolesc apriga sete în sângele duşmanilor, care mĕ face să sufer atâta. Aduceţi-mĭ un cal ca să sbor acolo unde era să sbóre el şi un paloş îngrozitor ca să vĕrs sânge, sânge mult şi să îmĭ astêmpăr focul ce mĕ mistuesce. Aide, daţi-mĭ arme şi urmaţi-mĕ, căcĭ Turciĭ aŭ trecut Dunărea pe podurĭ, sunt numeroşĭ ca nisipul măriĭ şi sunt gata a sĕ năpustì spre noĭ. A început a sĕ lumina de ḑiuă, ce staţĭ? ce întârḑiaţĭ? aideţĭ să le eşim înainte, căcĭ altcum ţara este perdută, păgâniĭ iarăşĭ sĕ fac stăpânĭ peste moşia nóstră, iar ne răpesc fetele, cum m'aŭ răpit pe mine şi iarăşĭ fac fiinţe nenorocite.

— Cât este de fericit el chiar d'ar fi murit, chiar dacă ar fi în mormênt! . . . oftă Osman stergênduşĭ ochiĭ; el este iubit şi eŭ amăgit, el plâns şi eŭ nesocotit! oh! maĭ bine mórte de cât viaţa de aci încolo.

Pronunţând aste cuvinte fiul luĭ Servet Paşa scóse de la cingătóre un cuţit ascuţit şi şi'l îndreptă spre pept. Radu Calomfirescu îl vĕḑù, îĭ smâcì cuţitul şi 'ĭ ḑise.

— Ce vreĭ să facĭ?

— Veḑĭ bine, să mĕ omor, rĕspunse Turcul cu răcélă.

— Să te omorĭ şi pentru ce?

— Pentru că ea iubesce pe altul, pentru

că eŭ o iubesc şi ea nu mĕ iubesce, pentru că m'a înşelat şi eŭ nu pot trăì înşelat şi neiubit.

— Nu fiĭ copil, îĭ ḑise încet vitézul căpitan; liniscesce-te căcĭ şi ea sĕ va linisci, şi după ce va maĭ uita, cine scie ce taine ascunde viitorul.

— Ah! ghiaurĭ! . . . esclamă Turcul cu desgust, voĭ iubiţĭ fără să sciţĭ ce este iubirea!... credeţĭ că asemenea durere sĕ uită vre-o dată?

— Noĭ scim a ne înfrâna durerile când nenorocirea ne isbesce, rĕspunse Calomfirescu.

— Şi încă maĭ iubiţĭ pe alta după ce aţĭ pĭerdut ce a-ţĭ iubit! póte pentru că voĭ sunteţĭ creştinĭ, eŭ însă nu mĕ voiŭ purta ca voĭ, căcĭ sunt Turc.

— Aiurea poţĭ fi orĭ-ce veĭ vrea, dar aci nu.

— Nu? şi pentru ce?

— Pentru că escĭ în mânile nóstre.

— Aşa e, rĕspunse Osman lăsând capul în jos, sunt robul vostru, faceţĭ cu mine ce vreţĭ.

În ast timp Maria voì să iasă din cameră, iar fratele sĕŭ o apucă în braţe şi cuvintele cele maĭ dulcĭ şi maĭ tinere o rugă să sĕ linistéscă şi o întreba unde vrea să sĕ ducă.

— Mĕ duc la Vodă, rĕspunse ea.

— Nu, staĭ, trebue să rĕmâĭ aci.

— Trebue?! dar bine nu înţelegeţĭ că nu este vreme de perdut, că Turciĭ aŭ întrat în ţară şi că e nevoe să pornim întru întêmpinarea lor!

— Adevĕrate sunt cele ce spuĭ? întrebă Radu îngrijat.

— Te maĭ îndoescĭ nu veḑĭ că m'am liniscit?

— Dacă e aşa aide împreună să vestim pe Vodă.

— Să mergem, să'ĭ spunem tot, să'ĭ des-

coperim tot, că să nu ne împresóre duşmaniĭ şi să ne pérdă cum perdù pe sĕrmanul meŭ Mîrza!...

De şi începuse a sĕ lumina de ḑiuă, cu tóte astea Mihaĭ încă nu sĕ culcase, ci vorbea cu căpitaniĭ sĕĭ ceĭ maĭ apropiaţĭ şi croia felurite planurĭ, prin care s'o brodiască maĭ bine că să apere ţara, cu mijlóce aşa de neîndestulătóre, până ce vor sosì ajutórele aliaţilor. Radu şi sora sa fură bine primiţĭ, Maria fù ascultată cu multă atenţiune, şi după ce află grósnicul adevĕr Mihaĭ, ḑise căpitanilor sĕĭ:

— Nu maĭ este vreme de perdut, trebue să pornim maĭ 'nainte d'a afla Turcii că noĭ ne vom împotrivì. Mergeţĭ de vĕ pregătiţĭ, căpitaniĭ meĭ, daţĭ oştirilor veste să fie gata. Pe tînĕrul Turc, care a însoţit pe Maria, păstraţi-l aci cu bună îngrijire, ca nu din nechibzuinţă să ne aducă vre-o stricăciune prin mărturisirea celor ce a vĕḑut; pe grec să'l păḑiţĭ cu multă băgare de sémă, căcĭ el póte să ne fie şi maĭ primejdios, şi după ce veţĭ face tóte acestea, înturnaţi-vĕ împreună cu tóte căpeteniele, căcĭ maĭ avem încă să chibzuim înainte d'a pornì.

Poruncile sale fură urmate, fanfara de alarmă începù să sune, oştile începu să sĕ adune, Osman fù pus la propreală într'o cameră Domnéscă, fără ca el să murmure şi să sĕ împotrivéscă şi Ţicalidi fù închis într'o temniţă tare şi bine păzit.

XV.

Bătălia de la Călugărenĭ.

Banul Mihalcea, Banul Manta, Aga Fărcaş saŭ maĭ bine popa Stoica din satul Fárcaş, cu

care am făcut cunoscinţă într'un capitol de maĭ nainte, cluceru Preda Bărcănescu, Spătaru Preda, Stolnicul Stroe, Vitézul Dan, Comisul Radu, câte treĭ fraţiĭ Buzescĭ, Stolnicul Radu Calomfirescu, Radu Putoianu, Albert Kirali comandantul artileriĭ şi a puţinilor oştĭ Ardelene ce maĭ rĕmăsese în Tîrgovişte, Mihail Horvath, locotenentul sĕŭ, căpitan Cocea moldovénul şi alţĭ mulţĭ căpitanĭ de frunte, ale căror nume sĕ înfrumseţară maĭ în urmă, fură de faţă la marele consiliŭ de resbel ce chemase Mihaĭ maĭ 'nainte d'aporni spre astă luptă aşa de îndrăsnéţă. Bĕtrâniĭ stâlpĭ aĭ ţăreĭ încercară iarăşĭ sĕ revie la sciuta lor părere şi îşĭ dădură părerea ca să lase ţara întrégă a fi prada crudeĭ rĕsbunărĭ a păgânilor, şi eĭ cu avutul şi familiele lor să sĕ retragă în creeriĭ munţilor, iar oştirea de care dispunea să le serve de iscóde şi să pădéscă strâmtorile şi potecile ca să respingă orĭ-ce atac neasceptat.

Vistierul Dan fù cel maĭ călduros apărător al acesteĭ părerĭ egoistă şi ruşinósă. Multe fură causele care 'l îndemnară să fie d'o părere atât de ruşinósă şi fatală patrieĭ sale, însă cea maĭ principală şi cea maĭ aprigă din tóte, era aceia d'a face să păléscă sub un vĕl de ruşine, raḑa glorieĭ născêndă a luĭ Mihaĭ, inimicul stăpânuluĭ sĕŭ, care deja începuse să fie prea strălucitóre, şi să scobóre ăst colos de mărire pe aceiaşĭ treaptă înjosită, pe care stătuse neclintit patronul sĕŭ, Alexandru III-lea, în decursul scurteĭ sale Domniĭ.

Din norocire într'acea vreme ţara în mare parte era armată, oşteniĭ ceĭ maĭ fruntaşĭ adunaţĭ la Tîrgovişte şi numĕrul glasurilor covârşea

cu asupră voturile bětrânilor sfețnicĭ, cărora vîrsta și lăcomia le înghețase sângele în vine și le domolise orĭ-ce avênt nobil și generos.

Vitejiĭ oștenĭ, braviĭ căpitanĭ în pepturile cărora clocotea sfânta iubire de patrie, de la prima vorbă sĕ uniră cu părerea ilustruluĭ lor căpitan, voiră maĭ bine mórtea de cât rușinea și cu toțiĭ hotărîră ca să plece chiar în acea diminéță să trécă pe lângă Bucurescĭ, să ocupe șesul Călugărenilor înaintea turcilor și acolo să sĕ oprească și să și facă preparativele de rĕsboiŭ, căcĭ acel loc era cel maĭ bun de a sĕ rĕsboì o mână de ómenĭ cu o armată așa de mare. Nu aŭ greșit braviĭ luptătorĭ în alegerea loculuĭ, fiind-că acel loc, ce a rĕmas memorabil, este închis de tóte părțile de délurĭ, care pe atuncĭ eraŭ acoperite cu pădurĭ; între acele délurĭ, sĕ află o vale nu prea mare și plină de crîngurĭ, printre care sĕ strĕcóră nenumĕratele și mocirlósele pâràiașe ce compun gîrla numită Neajlovuluĭ, care în acele vremurĭ era o mlaștină de nomol din care nu maĭ putea să iasă acela ce sĕ întêmpla să între. Drumul ce comunica între deal era numaĭ o limbă de pămênt strîmtă, pe care nu putea să treacă de odată maĭ mult de cât un car; în mijlocul aceluĭ drum, d'asupra apeĭ era un pod de lemn gros și tot așa de strîmt și dincolo de el eraŭ treĭ crucĭ de lemn lipite una de alta și durate spre eternisarea memorieĭ fundatoruluĭ aceluĭ pod. Acéstă nouă Termopile sĕ numea și sĕ numesce și acum *Valea Călugărenilor*. Posiția de astădĭ este tot aceeaș, dar în locul drumuluĭ de pămênt șerpuesce o largă șosea cu pietriș în locul poduluĭ celuĭ strimt și vechiŭ un pod maĭ

bine făcut şi în locul celor treĭ crucĭ, o cruce numaĭ amintind reconstruirea poduluĭ de către Şerban Cantacosino, iar nicĭ un monument, nicĭ un semn, care să amintească că în acel loc Mihaĭ a prefăcut cu puterea braţuluĭ sĕŭ *Autonomia Românieĭ!..*

După ce sĕ alese ca cel maĭ bun acel loc strîmt şi favorabil pentru luptă, Mihaĭ împărţì óstea în modul următor: încredinţă banuluĭ Manta comanda aripeĭ drepte, care să sĕ aşeḑe pe deal la dreapta poduluĭ, aripa stângă o încredinţă spătaruluĭ Preda Buzescu, centru luĭ Aga Fărcaş, artileria luĭ Mihail Kirali şi reserva o împărţì în douĕ; o parte o dete Banuluĭ Mihalcea, care avea să sĕ ascundă într'o pădure despre apus şi alta luĭ Mihaĭ Horvath, care să sĕ ascundă în altă pădure despre rĕsărit spre a apĕra corpul armateĭ de vr'un atac de la spate şi la timp nenorocit să le sprijinéscă retragerea. Mihaĭ şi juniĭ sĕĭ căpitanĭ rĕmase să comande călărimea Roşiorilor şi a alerga acolo unde va fi pericolul maĭ mare şi a îmbărbăta cu faţa sa pe ceĭ descurajeaţĭ. Radu şi Stroe Buzescu, Radu Calomfirescu şi Radu Putoianu avea să facă parte din numĕrul ăstor bravĭ căpitanĭ, iar juna amazonă Maria Putoianca care nu voise cu nicĭ un preţ să rĕmâe în Tîrgovişte, sĕ îmbiă şi dobândì graţia d'a servì de adjutant domnesc şi de însciinţător de ordine între corp şi corp.

După ce sĕ împărţî comandele fie-căruia şi sĕ puse tóte la cale cu tot şartul lor, Mihaĭ dete poruncă să sĕ sune adunarea şi îndată oraşul ce pănă aci era mut, tăcut şi adâncit în braţele somnuluĭ, de odată sĕ înfioră, sĕ

animă ca prin minune și dobândì o viață care nu fù nicĭ sgomotósă nicĭ zăpăcită. Într'un sfert de óră tótă armata fù adunată într'un întins pătrat pe locul palatuluĭ Domnesc. Mihaĭ intră cu statul sĕŭ major în mijlocul pătratuluĭ și cuvêntà cu o voce impunătóre și plăcută în modul următor:

„Căpeteniĭ și Soldațĭ!

„Diua ce are să străluciască după astă nópte, are să fie cea maĭ însemnată ḑi pentru mântuirea țăriĭ nóstre; de la isprava ce vom dobândì, atârnă viața nóstră, ființa nóstră; lăsa-vețĭ voĭ ca să piară din cartea națiilor vitézul nume de Român?... Nu, frațiĭ meĭ, voĭ nu sunteţĭ vrednicĭ d'o asemenea mișelie. Aduceti-vĕ aminte cine sunteţĭ și aĭ cuĭ fiĭ sunteţĭ, aduceți-vĕ aminte că sunteţĭ biruitoriĭ dela Stânescĭ și dela Rusciuc și nepoţiĭ biruitorilor dela Rovine și dela Silistra; aduceţi-vĕ aminte că în locul unuĭ Mircea saŭ al unuĭ Ţepeș, aveţĭ un Mihaĭ tot cu acelaș dor și iubire de ţară ca și eĭ, și fiţĭ bărbaţĭ și neclintiţĭ în curaj și vitejie. Dacă vom birui, numele nostru va fi neperitor în veacul veacurilor; tot fiul de Român ne va binecuvênta că i-am scăpat pentru vecie de Turcĭ, tótă muma ce 'șĭ va strânge pruncul la sîn va ḑice: fiiul meŭ, tu trăescĭ pentru-că vitejiĭ luĭ Mihaĭ și-a pus sufletul lor pentru mântuirea ţăriĭ tale. Tótă suflarea de Român, când sĕ va bucura de bunătățile acesteĭ ţărĭ, va ḑice: noĭ suntem așa de fericiţĭ pentru-că oștenĭĭ luĭ Mihaĭ aŭ jerfit fericirea lor pentru binele nostru. Dacă vom murì tótă lumea ne va plânge și va da mână de ajutor fiilor noștri, iar dacă vom perde un prilej ca acesta așa de priincios pentru

binele ţăriĭ, pe care nicĭ odată nu 'l vom maĭ recăpăta, tótă lumea ne va blăstĕma şi ne va urî ca pe nisce mişeĭ. Dar n'aveţĭ grije, Românii n'aŭ fost şi nu pot fi mişeĭ, nicĭ e scris în cartea vieţiĭ să piară numele de Român; Turciĭ sunt speriaţĭ de atâtea pierderĭ, laturile lor sunt ameninţate de pretutindenĭ, dintre căpetenile lor numaĭ Caraiman îndrăsnesce a sĕ maĭ mĕsura făţiş cu creştinătatea, şi pe acela, vrênd D-ḍeŭ îl putem doborî, spre a fi slava nóstră îndoit maĭ mare. Nu vĕ speriaţĭ de mulţimea cea fără de sémă a vrăşmaşilor, căcĭ Sinan a lăsat óstea cea maĭ bună în cetăţĭ ca să le apere de năvălirile nenumĕraţilor neprietinĭ aĭ păgânităţiĭ, şi a adus cu sine gloate nedeprinse la rĕsboĭ care vor face maĭ mult sgomot şi încurcătură lor de cât nouĕ vătămare. Afară de astea locul ce am ales pentru luptă face ca mulţimea să devie nefolositóre. Luptaţi-vĕ dar bărbătesce, nu daţĭ înapoĭ nicĭ măcar cu un pas din locul ce v'am ales şi nu vĕ retrageţĭ în câmpiĭ, căcĭ acolo este peirea; nu daţĭ dosul spre fugă, căcĭ Turcul urmăresce amarnic, nicĭ nu vĕ daţĭ prinşĭ, căcĭ el nu iartă nicĭ odată pe ceĭ ce cad în mânile sale fără putere de apĕrare şi maĭ cu sémă pe ceĭ ce sĕ daŭ de bună voe. Aduceţi-vĕ aminte din ce grozăviĭ aţĭ scăpat, din ce umilinţe şi înjosirĭ sunteţĭ mântuiţĭ, cum vĕ privesc streiniĭ de când vĕd că sciţĭ a vĕ apĕra drepturile, şi siliţi-vĕ a fi vrednicĭ de mine şi de numele ce purtaţĭ, căcĭ şi eŭ mĕ voiŭ silì a fi vrednic de voĭ şi de numele ce port."

— Vom fi cu toţĭ vrednicĭ de numele de Român, strigară oşteniĭ într'un glas!!

— Atuncĭ, fiiĭ meĭ, să plecăm înainte cu nădejde în Domnul şi în Sfânta Sa Maică, a căreĭ adormire së serbează în curênd

In acel moment fanfarele începură să intoneze frumóse marşurĭ de rësboĭ şi mica dar brava armată, së puse în mişcare spre porţile cetăţiĭ. Peste câte-va momente Tîrgoviştea rëmase populată numaĭ de femeĭ, copiĭ şi bëtrânĭ gârboviţĭ.

Armata luĭ Mihaĭ merse aşa de repede în cât a doua ḑi, înainte d'a së lumina de ḑiuă, ajunse în dreptul Călugărenilor fără a trece prin Bucurescĭ şi fără a întêmpina vre-un pericol. Cum ajunse ocupă dealurile şi pădurile de dincóce de Neajlov, întinse îndată corturile la adăpostul unuĭ nemësurat brîŭ de pădure, întărì tabëra şi 'şĭ întocmì armata în linie de bătaĭe, gata la orĭ-ce atac neprevëḑut; Banul Mihalcea së retrase cu reserva sa în pădurea despre sóre-apune, care era maĭ apropiată de câmpul de luptă şi Horvath së retrase în dosul codruluĭ despre sóre-rësare, care era maĭ spre Bucurescĭ. Ast-fel aşeḑată mica armată asceptă tótă ḑiua în tăcere venirea Turcilor.

Turciĭ, carĭ nu së asceptaŭ la o împotrivire din partea luĭ Mihaĭ, căcĭ li s'ar fi părut astă piedecă maĭ mult ca cutezătóre, maĭ cu sémă după ce aflase că Batori şi Movilă nu trecuse încă dincóce cu oştile lor, cu cât merseră de iute ca să ajungă la Rusciuc şi să trécă Dunărea, cu atâta de încet merse după ce së aflară în preajma Giurgiuluĭ. Vëḑênd că nimenĭ nu së ivesce ca să le împiedece calea, începură să së împrăştie spre a prăda laturile din prejur. Treĭ ḑile stătură loculuĭ înaintea Giurgiuluĭ şi toc-